

[19. 6.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING van het
Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs
over het ontwerp van wet tot regeling der banken van
leening.

§ 1. Het was der Regering aangenaam, dat het standpunt waarop, blijkens het Voorloopig Verslag, verscheidene leden zich bij de overweging van het wets-ontwerp tot regeling van de banken van leening hebben geplaatst, geheel in overeenstemming is met dat door haar bij dat ontwerp ingenomen.

Zij meent echter te moeten opmerken, dat, naar haar oordeel, het nut dier instellingen, daar waar zij sedert onheugelijke tijden hebben bestaan, niet wel kan worden betwijfeld, al ware het alleen, omdat het aanwezen van erkende banken van leening, ook op den vrijgevigsten voet bij het wets-ontwerp omschreven, altoos een belangrijke breidel zal zijn tegen de verderfelijke handelingen van hen, die er zich op toeleggen, om in het geheim de minvermogenen, die nu eenmaal gewoon zijn of behoefte hebben om geld op pand te leenen, op schandelijke wijze te knèvelen.

Het is niet te ontkennen, dat van het op pand geleende geld een minder doelmatig en afkeurenswaardig gebruik kan en zeker ook wel zal worden gemaakt; maar het is toch ook niet minder waar, dat dit op verre na niet altoos het geval is, en dat dit geld ook in zeer vele gevallen strekt, om door daarmede gedreven kleinhandel een schamel maar eerlijk stuk brood te verdienen, gezwegen nog van het middel, dat gevestigde handelaren, in geval van oogenblikkelijke verlegenheid aan gereed geld, er in vinden om hun crediet staande te houden, met vermijding van het gevaar, dat die verlegenheid ruchtbaar worde.

Bij hetgeen door een der leden, op grond van eigen ondervinding, is medegedeeld, ten betooge, dat het op pand geleende geld niet altoos voor een verkeerd doel wordt gebruikt, kan de Regering nog de opmerking voegen, dat in 1867 in al de banken te zamen slechts 73 282 panden zijn verkocht, terwijl het getal beleende panden niet minder dan 3 027 766 beliep.

De werking der hier en daar bestaande philanthropische instellingen die tijdelijke hulp aan den kleinhandel verleen, waarop in het Verslag wordt gedoeld, is van geheel anderen aard, dan die der banken van leening. Die instellingen leenen niet op pand, maar veelal tegen borgtocht van ter goeder naam en faam bekend staande personen, en in zeer enkele gevallen slechts op het vertrouwen, dat zij in de geldnemers stellen. Zij kunnen alzoo het doel niet bereiken voor zoo velen uit de lagere klasse, die geen borgen kunnen leveren en zelve geen genoegzaam vertrouwen inboezemen, en dus geen ander middel hebben om geld ter leen te krijgen dan het te pand geven van geringe door hen bezeten voorwerpen.

De bedoelde philanthropische instellingen kunnen ook daarom de banken van leening niet geheel vervangen, omdat zij meestal niet anders leenen dan voor een bepaald winstgevend doel, dat is, tot het aanvangen of voortzetten van handel of van eenige winstbelovende onderneming, beroep of bedrijf, maar in den regel niet tot betaling van schulden of voorziening in geldelijke verlegenheid.

De berekening van 600 à 800, ja zelfs van 1000 per cent rente is overdreven. De betaling van bijv. één halven cent als minimum van rente, en van een anderen halven cent voor de moeite van de beleening of van de lossing, hetgeen toch geene onmatige vergoeding is te noemen, stijgt tot een enorm rentebedrag voor hem die slechts 50 cents ter leen opneemt, en twee malen daags het pand verwisselt, zoo als in zeker bekend voorbeeld. In die gevallen ligt de fout minder bij den geldschieder dan bij den onverstandigen en litzinnigen pandgever.

Daarenboven vergeet men wel eens, hoe kleine geldsommen gemakkelijk en veelvuldig worden omgezet, en daardoor in nijvere handen zeer groote winsten opleveren, die per jaar berekend een enorm aantal procenten zouden uitmaken. Wordt nu als huurprijs van die gelden een betrekkelijk gering deel van de daarmede behaalde winsten betaald, dan zal dit toch over een geheel jaar zulk een aantal procenten kunnen bedragen, dat velen daarin een schandelijke woeker zullen zien, en toch zou de geldopnemer zich zeer benadeeld achten als hij die gelegenheid om met geleend geld voor zich goede zaken te doen, moest missen.

Om niet eenzijdig te oordeelen, moet men den huurprijs van het geld niet alleen beschouwen percentsgewijze over een geheel jaar, maar ook in evenredigheid tot de diensten, die dat geld aan den huurder bewijst.

Overigens acht de Regering het zeer wel denkbaar, dat als de wet de vrijheid geeft bij het ontwerp beoogd, menschen vrienden zich geroepen kunnen gevoelen om, zelfs met het vooruitzicht van zeer lage renten of uitdeelingen, het vereischte kapitaal bijeen te brengen tot het oprigten eener bank van leening, onder directie van een daartoe aan te stellen persoon, ten einde hunne behoeftige en minvermogene medemenschen, tegen matigen prijs, gelden ter leen te verstrekken ook op kleine panden. Waaronder zou de menschlievendheid, die op zoo menig gebied het goede zoekt te stichten, zich van dit veld terug houden, en niet, hetzij bij wijze van naamlooze vennootschap, hetzij als stichting, banken van leening vestigen, mits daartoe en omtrent de wijze op welke dit kan geschieden, slechts vrijheid besta.

§ 2. Terwijl de Regering met genoegen de hier vermelde gunstige beoordeeling van het wets-ontwerp door sommigen vernam, kan zij aan anderen niet toegeven, dat in dat ontwerp niet veel meer zou kunnen worden gezien dan het hinken op twee gedachten, omdat, terwijl de Regering heette het beginsel van vrije mededinging voor te staan, de toegezegde vrijheid niet meer dan schijn zou wezen. Ter wederlegging van dit beweren meent men te mogen verwijzen naar het opgemerkte in de Memorie van Toelichting, dat, hoewel vrijheid ook in dit opzicht, ook naar het vroeger door de meerderheid der leden van de Tweede Kamer uitgesproken oordeel, als het doel is te beschouwen, waarnaar voor de toekomst is te streven, de Regering toch een *plotseling overgang* uit den tegenwoordigen toestand tot onbepaalde vrijheid niet raadzaam acht, en voor het oogenblik het toelaten van vrijheid op dit gebied nog alleen geraden oordeelt, onder bepalingen, als kunnen strekken tot het weren van bedrog en oneerlijkheid. Het is ter bereiking van dit doel, dat de Regering de in deze paragraaph besproken bepalingen van het wets-ontwerp noodig acht, als overgangsmaatregelen. Zij blijft dan ook van meening, dat het plotseling en zonder eenige voorbereiding overgaan van eenen toestand, in welken de regeling der zaak in al hare bijzonderheden aan de goedkeuring des Konings is onderworpen, tot zulk eenen, in welken, door opheffing van alle toezigt van het openbaar gezag, eene geheel onbepaalde vrijheid van handelen zou ontstaan, met opzicht tot een onderwerp, dat uit zijnen aard tot zeer verkeerde handelingen kan leiden, een al te gewaagde stap zou zijn.

Maar met de waarborgen tot het weren van bedrog en oneerlijkheid in het ontwerp vervat, kan de Regering de voorgestelde proef om het oprigten van banken van leening een voorwerp van particuliere speculatie of industrie te doen zijn, niet als te gewaagd beschouwen, al is dan ook dit stelsel in strijd met hetgeen sedert vele jaren hier te lande heeft gegolden, dat bij het houden eener bank van leening het belang van den bankhouder zooveel mogelijk moest worden uitgesloten. Dit laatste stelsel acht zij, zoo als in de Memorie van Toelichting is aangetoond, niet in overeenstemming met de geheele rigting van den tegenwoordigen tijd, die de hare is, om de banden van handel en nijverheid en die, welke de nuttige aanwending van particuliere krachten belemmeren, los te maken met die voorzigtigheid, welke de aard van ieder onderwerp bij die losmaking eischt. Zij herhaalt daarom, ter wederlegging van hen die de proef te gewaagd achten, hetgeen reeds bij de toelichting van het wets-ontwerp is opgemerkt: dat het leenen van geld op onderpand eene in zich zelve geoorloofde handeling is; dat het stellen van kleine kapitalen ter beschikking van minvermogenen, tegen behoorlijke zekerheid en vergoeding, niet alleen niet onbetamelijk en niet laakbaar is, maar in het belang der maatschappij eene behoefte kan wezen, en dat, terwijl het geldleenen zonder onderpand geheel is vrijgelaten, en in alle transactien van eenig aanbelang, ook op onderpand, geld kan worden geschoten op zoodanige wijzen en voorwaarden als partijen verlangen, het niet aangaat, alleen de vrijheid tot het aangaan van transactien voor het ter leen verstrekken van gelden op onderpand aan minvermogenen te verbieden, of althans geheel afhankelijk te maken van de toestemming van het openbaar gezag.

Daar bij het wets-ontwerp aan de gemeenteraden evenzeer als aan ieder particulier persoon vrijheid voor het

oprigten van banken van leening wordt gelaten, kan de Regering niet toegeven, dat volgens dat ontwerp particuliere banken de regel zouden worden, waarnevens gemeente-instellingen slechts zouden kunnen bestaan. Evenmin kan, zoo als hieronder nader wordt aangetoond, worden erkend, dat het bij art. 15 verordend toezigt op particuliere banken onuitvoerlijk zou wezen, terwijl juist de voorschriften van dat artikel, in verband met de verdere bepalingen van het ontwerp, een zoo voldoende waarborg voor getrouwe en eerlijke behartiging van het belang der pandgevers opleveren, als met het stelsel van vrijheid, waarop het ontwerp rust, bestaanbaar kan worden geacht.

Indien de bank van hen, die geringe sommen op kleine panden ter leen vragen, minder rente eischt, dan gevorderd zou worden om eene billijke rente van haar geld te ontvangen en tevens deze beleeners in de kosten van beheer een deel te laten dragen evenredig aan de moeite, omslag en kosten aan die kleine beleeningen besteed, dan wordt aan die beleeners in waarheid liefdadigheid bewezen, hulp en ondersteuning verleend. Tot dit karakter der zaak doet het dan niets af, of de gemeente, die de bank houdt, zich dat verlies getroost en het uit de gemeentekas dekt, dan wel of zij daarvoor eene vergoeding vindt in winsten, die zij uit grootere beleeningen trekt.

Daar art. 254 der gemeentewet alleen verbiedt de regten, loonen en gelden daár bedoeld, tot een *hooger* bedrag te heffen dan daár wordt bepaald, zoo kan uit de toepasselijk verklaring van dat artikel niet volgen, dat het met het hoofddenkbeeld der wet zou strijden, indien de gemeente besloot zich met een *lager* bedrag tevreden te stellen. Het gemeentebestuur zal dit kunnen doen, zoo het van oordeel is, dat het houden van eene bank van leening van gemeentewege, ook al levert zij eenig verlies op, in het belang der gemeente is. Maar is de vrees werkelijk zoo gegrond, dat de particuliere banken alle beleeningen welke eenig voordeel opleveren tot zich zullen trekken, ook daar waar eene goed ingerigte gemeentelijke bank van leening bestaat? Zij zullen dit alleen kunnen doen, waar de particuliere banken meer waarborg geven en meer vertrouwen verwerven en tevens mindere renten vragen dan de andere. Nu zal bij een behoorlijk beheer, de gemeentelijke bank, waarvoor de geheele gemeente garant is, altijd meer zekerheid aanbieden, en de gemeente, wie het niet om winst te doen is en die veelal gemakkelijker dan een bijzonder persoon kapitalen en localen tot hare beschikking kan krijgen, zal, bij eene eenvoudige en zuinige inrigting harer administratie, welligt voor dezelfde zoo niet voor minder rente geld ter leen kunnen geven. Daarbij komt, dat de particuliere bankhouder, zoo hij de kleinere panden afwijst, zelve aan de pandgevers den weg om elders terecht te komen aanwijst, en alzoo gevaar loopt, dat zij die zich te vergeefs daarmede bij hem hebben aangemeld, zich ook niet tot hem zullen begeven, wanneer zij panden van eenig meerder belang kunnen en verlangen te beleenen, zoodat de behartiging van zijne eigen belangen hem ligt daarvan zal kunnen terughouden.

§ 3. Zoo als op blad. 6 der Memorie van Toelichting voorkomt, is de Regering van oordeel, dat de vraag, of bij de banken van leening al dan niet inbrengers zullen worden toegelaten, in het stelsel van het wets-ontwerp, aan de bestuurders dier banken moet worden overgelaten. Dit kan met te meer gerustheid geschieden, daar het aanwezen van inbrengers niet uitsluit de toepassing van art. 5, dat in de rente *alles* is begrepen, wat van den pandgever mag worden gevorderd, ingehouden of aangenomen, *onder welken naam of voorwendsel ook*. Willen de bestuurders der banken alzoo geadmitteerde inbrengers bij deze toelaten, dan zullen zij, in den geest van het wets-ontwerp, voor de belooning dier inbrengers uit de te ontvangen renten hebben te zorgen, en zal dus geene afpersing der pandgevers door inbrengers zijn te vreezen. De strafbepaling in art. 31 vervat zou toch op dezen toepasselijk wezen.

Het laatste lid van art. 13 is overigens zoo gewijzigd dat, indien er inbrengers zijn, het ophangen van een gedrukt exemplaar der voorwaarden waarop de panden in beleening worden aangenomen, ook bij hen wier localen toch als localen der bank te beschouwen zijn, daar zij anders alle wettelijk karakter zouden missen en dus in de strafbepaling van art. 29 zouden vallen, uitdrukkelijk verpligtend wordt verklaard.

EERSTE AFDEELING.

Art. 1. Het door eenige leden verlangde omtrent het op

den voorgrond plaatsen van banken van leening als gemeente-instellingen en het toelaten van particuliere banken onder meer beperking en strenger voorwaarden dan het wets-ontwerp medebrengt, zou, zoowel als het door enkele anderen begeerde, dat geene andere banken dan die opgericht en bestuurd van wege de gemeente zouden worden erkend, geheel in strijd zijn met het stelsel waarop het ontwerp rust. Daaraan kan alzoo, om de hiervoren tot verdediging van dat stelsel nader ontwikkelde gronden, geen gevolg worden gegeven.

TWEEDE AFDEELING.

Art. 2. Het beweren, dat door het opleggen der verpligting aan den burgemeester of een der wethouders om de registers der banken eigenhandig te quoteren en te parapheren, voor dezen een nieuwe, zeer lastige en tijdroovende arbeid wordt geschapen, is niet juist. Hetzelfde heeft sedert meer dan veertig jaren plaats krachtens art. 26 van het Koninklijk besluit van 31 October 1826, n°. 132, en het is der Regering niet bekend, dat dit immer eenig bezwaar zou hebben doen ontstaan. Door het niet overnemen der bepaling van art. 8 van dat besluit, volgens hetwelk de administratie der gemeentelijke banken door den voorzitter of door een der leden van het plaatselijk bestuur moet worden gepresideerd, wordt hunne taak met opzigt tot deze instellingen in zoo verre verligt. De bepaling strekt om te verhinderen, dat met bedriegelijke bedoelingen reeds beschreven bladen door andere worden vervangen of nieuwe bladen worden ingevoegd.

Art. 3. De schatters zijn, naar de meening der Regering, te beschouwen als bedienden van den bankhouder. Dit blijkt duidelijk uit de bepaling, dat zij door burgemeester en wethouders moeten worden goedgekeurd, hetgeen van zelf in zich sluit, dat zij door het bestuur der bank of den bankhouder worden gekozen. De beteekenis der bepaling ligt in den waarborg, dat burgemeester en wethouders geene andere keuze zullen goedkeuren dan van ter goeder naam en faam bekend staande personen en in den door dezen af te leggen eed, dat zij de panden niet hooger of lager dan op de hun bekende waarde zullen schatten. De zedelijke verantwoordelijkheid uit dien eed voortvloeiende, acht de Regering voldoende ter bereiking van het doel, dat de panden, in het belang der pandgevers, op de regte waarde zullen worden geschat.

Ter voorziening in het mogelijk geval, dat de schatter ongeschikt wierd voor zijne betrekking, is het der Regering, bij nadere overweging, geraden voorgekomen de goedkeuring voor een bepaalden termijn en wel telkens voor twee jaren te doen plaats hebben.

Het artikel is in dien zin gewijzigd.

Het in eene der afdeelingen geuit verlangen, dat als burgemeester en wethouders de goedkeuring van den schatter weigeren, van die uitspraak bij Gedeputeerde Staten in hooger beroep kon worden gekomen, acht de Regering niet aannemelijk. Het komt hier eeniglijk aan op de kennis van personen en het vertrouwen dat in hen kan worden gesteld. Daarover kan alleen plaatselijk grondig door burgemeester en wethouders, aan wie dit gerust kan worden overgelaten, en niet door Gedeputeerde Staten worden geoordeeld.

Art. 4. De Regering beaamt geheel hetgeen, volgens het Verslag, door de voorstanders van het beginsel van vrijheid is aangevoerd tegen het bezwaar dat eenige leden er in zagen, dat de particuliere banken niet gebonden worden aan een niet te overschrijden maximum van te berekenen rente, en tegen het verlangen dier leden, dat een minimum en maximum van de te leenen som wierd bepaald.

Men kan niet inzien, welk nut de aanhechting van een dubbel van den pandbrief aan het pand, hetgeen aan banken van eenige beduidenis, vooral op sommige dagen, een veel te groot tijdsverlies zou veroorzaken, zou kunnen hebben. Voor het vergelijken van de panden met de registers en de daarin vervatte beschrijving der voorwerpen en voor het vergemakkelijken van het onderzoek of panden, die volgens het register voorhanden moeten wezen, ook waarlijk aanwezig zijn, is het aanhechten van het nummer aan het pand noodig, maar ook voldoende. Het bedrag der rente moet in den aan den pandgever uit te reiken pandbrief worden vermeld, en blijkt daarenboven uit de voorwaarden die in de bank ter lezing ophangen.

Art. 5. De redactie van het artikel brengt zoo duidelijk mogelijk mede, dat noch voor kosten van boeking en bewaring noch voor iets anders, *onder welken naam of voorwendsel ook*, iets hoegenaamd boven de rente, van den pandgever gevorderd, ingehouden of aangenomen mag worden. De onderstelling van sommigen, dat bij het tarief in de artt. 13 en 14 bedoeld, gradatie in den rentetaks naar mate van de waarde der panden kan plaats hebben, is juist. Dit heeft ook thans schier overal plaats op zoodanige wijze, dat voor de panden van de minste waarde, die het meest tot de zoogenaamde weekpanden behooren, de hoogste renten worden geheven, ter vergoeding zoo veel mogelijk van de meerdere kosten, die deze, in verhouding tot hunne opbrengst, boven de panden van hooger waarde veroorzaken. Er bestaat geen bezwaar dat op die wijze worde voortgegaan.

Overigens wordt met opzigt tot het omtrent dit artikel verder opgemerkte, hier verwezen naar de beantwoording van § 2.

Art. 6. Classificatie van panden en eene daarop gegronde wijze van bewaring, zijn onderwerpen, die liggen buiten de grenzen van hetgeen bij deze wet, naar het stelsel waarop zij rust, geregeld behoort te worden. De regeling daarvan moet, even als die van zoo vele andere punten in het slot der toelichting van de vijfde afdeling vermeld, aan de reglementen worden overgelaten. Het niet van elkander scheiden van panden, die niet zonder gevaar in de onmiddellijke nabijheid der andere kunnen worden geplaatst, zou daarenboven strijden met het voorschrift van het artikel, dat moet worden gezorgd voor eene goede bewaring der panden in daartoe geschikte lokalen. Het zou moeilijk zoo niet onmogelijk wezen van zulke panden in de wet eene volledige definitie of omschrijving te geven.

Het beweren van enkele leden dat de bepaling, dat de panden tegen brandschade moeten worden verzekerd, niet volstrekt noodig zou wezen, is door hetgeen tot meer algemeene goedkeuring van dit voorschrift in het Verslag is opgemerkt, naar het oordeel der Regering op afdoende wijze wederlegd. De noodzakelijkheid kan niet worden ingezien van het door een lid geuit verlangen dat de bewijzen van verzekering tegen brandschade niet enkel, volgens art. 15, aan burgemeester en wethouders vertoond, maar bij hen gedeponneerd zouden worden. Voor dit verlangen zijn geene gronden aangevoerd en het doel wordt, zoo de Regering meent, door het vertoonen van die bewijzen volkomen bereikt.

Art. 7. Met de hier genoemde andere leden, ziet de Regering, met opzigt tot het door eenige leden omtrent het laatste lid van dit artikel opgemerkte, geen genoegzame redenen om ten aanzien van het daarbij voorgeschrevene van de gewone regtsregelen af te wijken.

De regter zal hebben te beoordeelen, of de in de zaak betrokken personen al dan niet tot de hier genoemde *handlangers* behooren.

Blijkens de Nota van Wijzigingen is aan de laatste aanmerking op het artikel gevolg gegeven.

Art. 9. De bepaling van het artikel, dat de panden vóór den verkoop *minstens één dag* voor het publiek ter bezigtiging moeten worden gesteld, laat de vrijheid bestaan om dien tijd te verlengen, daar waar dit kan plaats hebben, hetgeen niet overal het geval is, blijkens de bezwaren die meermalen zijn aangevoerd tegen het opleggen der stellige verplichting om de panden vóór den verkoop ter bezigtiging te stellen; eene verplichting die echter, naar het oordeel der Regering, niet gemist kan worden.

Art. 11. Het percentsgewijze beloop der verkoopkosten is afhankelijk van plaatselijke gebruiken en omstandigheden, even als van de hoeveelheid en de waarde der te verkoopen panden. Daarom kan de wet die percenten niet bepalen, en moet dit aan de reglementen worden overgelaten, hetgeen ook strookt met het beginsel van vrijheid, waarop het ontwerp rust.

Art. 12. Het artikel is in dien zin gewijzigd, dat burgemeester en wethouders zoo wel den aard als het bedrag van den borgtocht bepalen, en dat de gegoedheid der borgen door hen wordt beoordeeld. Daar overigens de zekerheid door burgemeester en wethouders wordt aangenomen *ten behoeve der pandgevers*, zoo ziet de Regering niet in, waarom, als de borgen moeten worden aangesproken, de actie niet door de pandgevers zou kunnen worden ingesteld. In het algemeen kan zeker niemand zich op zijn eigen naam verbinden of iets bedingen dan voor zich zelve;

maar indien de wet burgemeester en wethouders bepaaldelijk aanwijst om *voor de pandgevers* zekerheid te bedingen, waarom zou dan zoodanig beding niet geldig zijn, of daarvan door die pandgevers geen gebruik kunnen worden gemaakt. Door de invoeging der woorden „door hen” is overigens de bedoeling verduidelijkt.

Artt. 13 en 14. Het onderwerpen van de voorwaarden of het reglement der bank aan de voorafgaande goedkeuring van burgemeester en wethouders, door sommige leden gewild, even als het bepalen bij de wet van eene evenredigheid tusschen de geschatte waarde van het pand en het daarop geschoten geld, en het stellen van regelen omtrent het aannemen en weigeren van panden, zou geheel in strijd zijn met het stelsel van vrijheid, waarop het ontwerp rust. Op het verlangen naar dit een en ander is dan ook, blijkens het Verslag, met juistheid in de afdelingen geantwoord: dat eene wet als deze met zulke bepalingen niets heeft te maken.

De vraag omtrent de gradatie in den rentetaks is reeds hiervoren bij art. 5 beantwoord.

Art. 15. De bepalingen van dit artikel, in verband met de daaraan voorafgaande en de daarop volgende artikelen, bevatten, naar het oordeel der Regering, niets meer en niets minder dan hetgeen wordt vereischt tot bereiking van haar in de Memorie van Toelichting en hiervoren nader omschreven doel, om namelijk den overgang uit den tegenwoordigen toestand tot vrijheid op dit gebied voor het oogenblik alleen in het leven te roepen onder bepalingen, die kunnen strekken tot het weren van bedrog en oneerlijkheid. De Regering kan volstrekt niet toegeven, dat de taak die hier aan burgemeester en wethouders wordt opgedragen, en die slechts eene hier eigenaardig hare plaats vindende nadere omschrijving bevat van hetgeen waartoe zij bij art. 179, litt. *t* en *u*, der gemeentewet geroepen zijn, onmogelijk naar eisch te volbrengen zou wezen. Het zich verschaffen der overtuiging, of de registers en boeken geregeld worden bijgehouden, of voor de bewaring der panden behoorlijk zorg wordt gedragen; of deze behoorlijk tegen brandschade zijn verzekerd en het zich doen vertoonen van de bewijzen dier verzekeringen, dit alles kan, voor geoefende oogen, in betrekkelijk zeer korten tijd geschieden. De verzekering of de panden aanwezig zijn, zou zeker meer tijd vorderen wanneer deze zich tot alle panden moest uitstrekken, maar ter voorkoming hiervan bevat het artikel dat het onderzoek omtrent dit punt geschiedt door eene *gedeeltelijke* vergelijking van de registers, vermeldende de panden die aanwezig moeten zijn, met de panden zoo als zij zich in de bewaarplaats bevinden. Het blijft dus geheel aan de bezoekers zelve overgelaten, tot hoeveel panden zij dit meenen te kunnen of te moeten uitstrekken. De Regering houdt zich dan ook verzekerd, dat de hier opgedragen taak, zelfs bij groote banken, telken male in een enkelen voormiddag en bij kleinere banken in zeer weinige uren op voldoende wijze kan worden volbragt. Overigens spreekt het van zelve, dat burgemeester en wethouders zich bij hun bezoek door zoodanige ambtenaren van het gemeentebestuur kunnen doen bijstaan als zij goedvinden.

Het ligt volstrekt niet in het plan der Regering, om Rijksinspecteurs van de banken van leening te benoemen. De ingrijpende bemoeienis van het Staatsgezag met deze instellingen, welke uit den aard der zaak daaruit zou voortvloeijen, zou ten eenen male strijden met de strekking der wet, om de thans bestaande mate dier bemoeienis los te laten.

Art. 17. Te regt is in de afdelingen op de vraag, of het de bedoeling is, dat het oordeel en dus ook het onderzoek omtrent het verzekeren tot een te laag bedrag, zich tot ieder pand in het bijzonder uitstreckte, ontkennend geantwoord.

De verzekering van panden tegen brandschade is overigens geene nieuwe zaak. Zij heeft ook thans plaats krachtens art. 32 van het Koninklijk besluit van 1826. Burgemeester en wethouders hebben zich dan ook slechts te verzekeren van het bestaan eener voldoende evenredigheid tusschen de waarde der doorgaans in de bank berustende panden, die uit de registers moet kunnen blijken, en de som waarvoor deze zijn verzekerd.

Art. 19. De besluiten van burgemeester en wethouders tot bepaling van het bedrag van den borgtocht en tot verhooging van het bedrag, waarvoor de panden tegen brandschade zijn verzekerd, zijn voor den bankhouder van zoo

groot gewigt, dat de billijkheid, naar het oordeel der Regering, medebrenge, dat hem de gelegenheid om daarvan in hooger beroep te komen, worde gegeven. Zij kan niet inzien dat het nemen van eene beslissing daaromtrent door hogere autoriteit dan burgemeester en wethouders zoo moeilijk zou wezen, dat men zich daarom zou moeten laten weerhouden van hetgeen de billijkheid vordert. Het geldt toch hierbij onderwerpen, waaromtrent de uitspraak moet rusten op de kennis en waardering van bepaalde feiten, die bij onderzoek kunnen worden geconstateerd.

Het besluit tot sluiting wordt niet ten uitvoer gelegd, zoo lang op het hooger beroep daartegen niet is beslist. Het kan dus in geval van hooger beroep, niet als eene schorsing worden beschouwd.

In het laatste lid van het artikel wordt aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid gegeven, om, in geval van sluiting der bank, hangende het beroep, de vereischte maatregelen van voorzorg te nemen. Welke die maatregelen zullen behooren te zijn, kunnen zij zelve het best beoordeelen. Met het oog op art. 16 kan schorsing der bank daartoe niet volstrekt noodig worden geacht.

Art. 21. Door den eersaanzewigen ambtenaar van politie wordt verstaan, den in rang hoogsten ambtenaar van politie onder den burgemeester, die het hoofd daarvan is.

Onder de bevelen van de regterlijke magt zijn ook die van den regter-commissaris begrepen.

Overigens is het artikel, in den zin in het Verslag aangegeven, gewijzigd.

Art. 22. Aan het hier opgemerkte is, blijkens de Nota van Wijzigingen, voldaan.

VIJFDE AFDEELING.

Volgens het wets-ontwerp zullen de banken van leening door gemeentebesturen opgericht, niet als zelfstandige inrigtingen kunnen worden beschouwd. Geen artikel van het ontwerp kan tot zulke beschouwing leiden. Daaruit volgt, dat niet het bestuur der bank, maar, krachtens art. 71 der gemeentewet, de burgemeester voor haar in regten optreedt, omdat gedingen voor of tegen de bank, de gemeente zelve betreffen.

Art. 27. De aanmerking is juist. Daaraan is, blijkens de Nota van Wijziging voldaan.

Art. 28. Het is reeds gezegd, dat de Regering niet bedoelt, inspecteurs van de banken van leening in het leven te roepen. Het oogmerk van dit artikel is, zoo als in de Memorie van Toelichting reeds is gezegd, alleen om de Regering des noodig, in staat te stellen, om over den aard der werking van deze wet met genoegzame op eigen onderzoek gegronde kennis van zaken te oordeelen. Daartoe wordt volstrekt geen doorgaand of geregeld onderzoek dier instellingen vereischt. Het zeer enkele malen verrigten daarvan, wanneer daartoe hier of daar, door zich voordoe omstandigheden, aanleiding ontstaat, zou daarvoor geheel toereikend wezen. Zoo er termen toe worden gevonden, zal de taak worden opgedragen aan zoodanigen ambtenaar of ander deskundig persoon, als daarvoor op dat oogenblik door den Koning of, krachtens diens magtiging, door den Minister van Binnenlandsche Zaken als het meest geschikt geacht, zal worden aangewezen.

Art. 30. De woorden van dit artikel geven geen aanleiding tot de opvatting, als of het niet toepasselijk zou zijn op hen, die als ambtenaren bij eene gemeentelijke bank van leening zijn aangesteld. Ook de volgende artikelen wettigen die opvatting niet. Waar hetzij alleen op particuliere, hetzij alleen op gemeentelijke banken gedoeld wordt, is dit met zoo vele woorden uitgedrukt (zie artt. 31, 34, 35).

De strafbare personen zullen zijn: in de gevallen sub 2°. en 3°. genoemd, zij die de handeling hebben gepleegd; in de andere gevallen (behalve dat sub 4°., dat hier, in verband met art. 27, niet in aanmerking komt) zij tot wier werkring de handelingen die verzuimd zijn, behooren. De reglementen zullen, uit den aard der zaak, den werkring van iederen beambte omschrijven, terwijl zoo daaraan iets mogt ontbreken, de regter naar omstandigheden zal beslissen. Bij de vrijheid, die het wets-ontwerp aan de gemeenten laat om de inrigting harer banken te regelen, kan het geene bepaalde beambten aanwijzen, die voor het niet naleven der bedoelde verplichtingen strafbaar zullen wezen.

Art. 32. De Regering vindt geene genoegzame redenen, om, zoo als in eene der afdeelingen is geopperd, aan den eeroordeelde wiens bank bij regterlijk vonnis is gesloten,

de bevoegdheid om op nieuw eene bank te openen voor altijd te ontzeggen. Gaat zoo iemand, na verloop van vijf jaren, op nieuw over tot het oprigten eener bank, dan mag men, ook met het oog op het vertrouwen, dat hij tot het welslagen daarvan bij het publiek behoeft, verwachten, dat juist de ondergane straf hem van herhaling der vroeger begane overtredingen zal terughouden.

Art. 33. Art. 30 is, zoo als reeds hiervoren is opgemerkt, wel toepasselijk op gemeente-instellingen. Er is ook geen reden om het tweede lid van art. 33 daarop niet toepasselijk te verklaren. De ongeschikt verklaarde, die eene betrekking of bediening bij eene gemeentelijke bank aanvaardt, vervalt zonder twijfel in de hier bepaalde straf. Dat de gemeenteraad of het collegie van burgemeester en wethouders, een ambtenaar bij de bank benoemende, hetgeen bij gesloten biefjes plaats heeft, terwijl de leden zouden weten dat hij ongeschikt verklaard is, indien zoo iets al denkbaar ware, toch niet in de termen van deze strafbepalingen vallen, volgt genoegzaam uit de woorden.

Door eene gewijzigde redactie van het tweede lid van het artikel is alle mogelijke aanleiding tot twijfel weggenomen.

De Regering ziet geen afdoende reden, om eene bepaling in het ontwerp op te nemen omtrent het tijdstip waarop de wet in werking zal treden. De reglementen der bestaande gemeentelijke banken zullen worden herzien binnen eenen door den Koning voor te schrijven termijn. (Art. 37.) De verpachte of geconcedeerde banken mogen op denzelfden voet worden voortgezet, zoolang de loopende verpachting of concessie duurt. (Art. 38.) Voor het vrijworden van de oprigting van nieuwe banken, is geen andere termijn noodig dan die van art. 2 der wet houdende algemeene bepalingen der wetgeving van het Koninkrijk.

's Gravenhage, 31 Mei 1870.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
FOCK.

[19. 7.]

NOTA VAN WIJZIGINGEN in het ontwerp van wet.

Art. 3, eerste lid. Achter het woord: » wethouders », in te voegen: » telkens voor twee jaren ».

Art. 7, eerste lid. Het woord: » voorzorg », te vervangen door: » zorg »;

tweede lid. Het woord: » uitgekeerd », te vervangen door: » vergoed ».

Art. 12, eerste lid. Achter het woord: » toekomen », in te voegen: » door hen »;

tweede lid. Het eerste woord: » Het », te vervangen door: » De aard en het ». Achter het woord: » bepaald », in te voegen: » De gegoedheid der borgen wordt door hen beoordeeld ».

Art. 13, derde lid. Te vervangen door: » Een gedrukt exemplaar der voorwaarden moet steeds in elk lokaal der bank, waar panden ter beleening worden aangenomen, ophangen op zoodanige plaats, dat het voor het publiek gemakkelijk leesbaar zij. »

Art. 21, vierde lid. Achter het woord: » gedurende », in te voegen: » driemaal ».

De woorden: » of de politie », vervallen.

Art. 22, tweede lid. De woorden: » en vervalt », te vervangen door: » en het regt daartoe vervalt ».

Art. 27. De woorden: » artt. 6, tweede lid », te vervangen door: » tweede zinsnede van het eerste lid van art. 6, de artt. ».

Art. 33, tweede lid. Te vervangen door: » Hij die aldus ongeschikt verklaard, eene betrekking of bediening bij eene bank aanvaardt, en hij die als houder van eene bank niet in de vijfde afdeeling dezer wet bedoeld, wetende dat iemand ongeschikt verklaard is, hem niettemin bij zijne bank in dienst neemt of houdt, wordt gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot een jaar. »